

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

16 aprilie 2019

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Vladimir Timofti,
Judecători – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Nadejda Toma, Victor Boico

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui

*Ursachi Igor XXXXX, născut la
XXXXXX, originar și domiciliat în s.
XXXXXX, r-nul XXXXXX*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.10.2017 – 06.03.2018;

Instanța de apel: 28.03.2018–28.11.2018;

Instanța de recurs: 21.01.2019 – 16.04.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Edineț, sediul Central din 06 martie 2018, Ursachi Igor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.155 Cod penal, la 240 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

Solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1 990,89 lei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că Ursachi Igor la 23.07.2017 aproximativ la ora 20.00, fiind în stare de ebrietate alcoolică, având intenția de a amenința cu omorul pe cet. Mocan Ion, care se afla lângă gospodăria cet. Cărbunari Ivan din s. XXXXXX, r-nul XXXXXX, s-a apropiat de acesta și fără careva motiv l-a apucat de piept și l-a izbit cu capul de zid, apoi continuând intenția criminală, s-a exprimat în adresa cet. Mocanu Ion cu cuvinte care au creat ultimului temeri pentru viața și sănătatea sa, precum și pericolul realizării amenințării prin faptul că inculpatul a îndreptat cuțitul înspre partea vătămată.

Instanța de fond a încadrat acțiunile inculpatului Ursachi Igor în baza art.155 Cod penal – amenințarea cu omor, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către acuzatorul de stat care a solicitat casarea acesteia, și pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare în baza art.art.27,145 alin.(1) Cod penal cu stabilirea pedepsei - 10 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Totodată să fie dispusă încasarea de la Ursachi Igor în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 1 990,89 lei.

În argumentarea solicitărilor s-au invocat următoarele:

-instanța de fond eronat a reîncadrat acțiunile inculpatului în baza art.155 Cod penal;
-depozițiile părții vătămate nu au fost apreciate, iar instanța de fond nu a ținut cont de acestea;

- nu au fost apreciate la justa valoare declarațiile martorilor I. Cărbunari, V. Pascari și O. Pascal precum și raportul de expertiză medico-legală nr.503 din 24.07.2017;

-faptul că inculpatul avea intenția de al omorî pe I. Mocanu a fost confirmat prin declarațiile martorului O. Pascal;

- inculpatul a depus toate eforturile în vederea săvârșirii omorului, însă din cauza că partea vătămată a ferit capul aceste eforturi nu și-au produs efectul;

- instanța de judecată neîntemeiat a respins solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal în sumă de 1 990,89 lei. Suma menționată a fost achitată din bugetul statului pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară în sumă de 1 826 lei, raportului de constatare medico-legală în mărime de 128 lei și cheltuieli de birotică în sumă de 36,89 lei, care reprezintă cheltuieli judiciare suportate la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, care potrivit art.229 alin.(1), (2) Cod de procedură penală urmează a fi încasate de la inculpat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018 apelul declarat a fost respins ca nefondat.

5. În argumentarea deciziei adoptate instanța a reținut că prima instanță just și întemeiat a conchis că probele prezentate de acuzatorul de stat, care au fost verificate prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală, confirmă vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal.

Colegiul penal a reținut ca motivat caracterul periculos al infracțiunii examinate, care este reliefat de împrejurarea în care victima conștientizează că este amenințată cu un rău, creîndu-i-se o stare de teamă profund dăunătoare, victima este scoasă din starea sa normală, iar teama ei își găsește reflectare în acțiuni și comportament.

Instanța a menționat că acțiunile inculpatului întrunesc elemente infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal

Instanța de apel a mai reținut că reieșind din declarațiile martorilor I. Carburari, O. Pascal, M. Hamurari, V. Pascal și L. Caț, nu rezultă că I. Ursachi ar fi acționat cu intenție de a comite omorul părții vătămate, dar din acestea rezultă intenția inculpatului de a săvârși amenințarea cu omor. În speță s-a stabilit că la partea vătămată au apărut temeri pentru viața sau sănătatea sa, în cazul punerii amenințării în executare și apariția pericolului realizării amenințării.

În opinia instanței, faptul că pericolul realizării acestei amenințări era real se confirmă și prin raportul de constatare medico-legală nr. 03 din 24.07.2017, conform căruia la cet. I. Mocan s-a stabilit excoriații la cap care au fost produse prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, iar plaga la gât pe dreapta a fost produsă cu un corp tăietor înțepător, posibil la data și în circumstanțele indicate, care se califică ca vătămare corporală neînsemnată.

În continuare, Colegiul a reținut că pedeapsa stabilită de instanța de fond este echitabilă și proporțională gravității faptei comise.

Referindu-se la soluția adoptată de către prima instanță privind cheltuielile de

judecată, instanța de apel a constatat că, la adoptarea sentinței, nu a fost admisă derogarea de la normele procesual-penale relevante cauzei, soluția adoptată fiind una întemeiată și corectă. În acest context, instanța de apel a menționat că dispunerea expertizelor de către organul de urmărire penală, constituie acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării. Din acest considerent, instanța de apel a statuat că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, prin numirea efectuării expertizelor judiciare, precum și altor acțiuni procesuale, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului.

Din motivele enunțate, instanța de apel a conchis că apelul procurorului urmează a fi respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței, reieșind din netemeinicia argumentelor invocate de apelant.

6. Ne fiind de acord cu decizia instanței de apel cu recurs ordinar a contestat-o acuzatorul de stat, care invocând prevederile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În argumentarea soluției solicitate recurentul a invocat următoarele:

- concluzia instanțelor de fond referitor la reîncadrarea acțiunilor inculpatului în baza art.155 Cod penal este eronată și contravine probelor prezentate de acuzare, probe care cu certitudine dovedesc că I. Ursachi a comis infracțiunea prevăzută de art.art.27, 145 alin.(1) Cod penal;

- instanța de apel a ignorat faptul stabilit cu certitudine, că inculpatul nu a amenințat cu omor partea vătămată, dar a întreprins măsuri concrete spre realizarea intenției de omor, apucându-l de haină și izbindu-l de zid, după care i-a aplicat o lovitură cu cuțitul în regiunea gâtului. Cele indicate stabilesc faptul că instanța de apel în decizie se contrazice susținând că, pentru încadrarea acțiunilor inculpatului în baza art.155 Cod penal, trebuie să existe violență psihică, pe când în speță a fost aplicată violența fizică soldată cu consecințe, care s-au stabilit prin raportul de constatare medico-legală;

- instanța de apel a ignorat declarațiile părții vătămate, care a relatat că I. Ursache a încercat să-l taie în regiunea gâtului. Depozițiile părții vătămate au fost confirmate și de martorii I. Cărbunari și O. Pascal, care însă la fel nu au fost apreciate la justa valoare;

- aceia că I. Ursachi nu și-a dus intenția până la sfârșit se datorează faptului că partea vătămată și-a ferit capul într-o parte, după care I. Cărbunari l-a ținut pe inculpat;

- erorile comise de instanța de fond au fost menținute și de instanța de apel, care era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate de apelant. Astfel nepronunțarea asupra tuturor motivelor echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, iar decizia urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute

prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărîrea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare. Respectiv, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărîrea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția sau nevinovăția inculpatului de cele imputate prin rechizitoriu, pronunțându-se argumentat asupra tuturor capetelor de cerere invocate în apelul declarat.

În același context Colegiul penal lărgit, mai menționează și despre stipulările prevăzute de art.100 alin.(4) Cod de procedură penală, conform cărora toate probele administrate în cauză trebuie să fie verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv, iar ulterior, analizate în coroborarea lor din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității informației ce o conțin.

Față de cele ce preced, în cauza deferită judecării, Colegiul penal lărgit constată că, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Așadar, potrivit textului recursului ordinar declarat se constată că recurentul invocă prevederile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, și anume, se referă la faptul că prin decizia instanței de apel nu s-a dat răspuns la toate argumentele specificate în cererea de apel a procurorului, probele nu au fost apreciate corespunzător, iar reieșind din circumstanțele cauzei, acțiunile inculpatului Ig. Ursachi întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.art.27, 145 alin.(1) Cod penal.

Verificînd argumentele expuse în textul recursului, în raport cu actele cauzei și probele administrate, Colegiul penal lărgit constată că judecînd apelul, instanța de apel nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptînd o soluție pripită de menținere a sentinței, potrivit căreia Ig. Ursachi a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.155 Cod penal.

Prin urmare, contrar celor reținute, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel, la adoptarea deciziei prin care a menținut sentința instanței de fond de recalificare a acțiunilor inculpatului, nu a elucidat faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, acceptînd niște concluzii de ordin general, statuate de prima instanță, cu privire la conținutul probelor administrate și cercetate în cadrul ședinței de judecată. Discrepanța între cele reținute de instanța de apel și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate.

Tot aici, se impune precizarea că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a statuat că motivarea unei hotărîri judecătorești este un proces de analiza și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului, care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atîta timp cît sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărîrii penale.

În speță, se constată că instanța de apel nu a respins motivat toate argumentele esențiale invocate de procuror în cererea de apel și nu a formulat o motivare corespunzătoare asupra chestiunilor care au importanță decisivă în cauză, prin ce a admis eroarea de drept prescrisă de pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală.

Așa dar, chestiunea asupra căreia instanțele ierarhic inferioare urmau să se expună prin argumente temeinice constă în aceea dacă faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă de omor (art.art.27, 145 alin.(1) Cod penal) sau se încadrează în infracțiunea prevăzută de art.155 Cod penal, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau sănătății.

La acest capitol instanța de recurs ține să menționeze că pentru delimitarea infracțiunii privind amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau sănătății de tentativă la infracțiunea de omor, trebuie avute în vedere toate împrejurările în care a fost săvârșită fapta, cum sunt: **natura obiectului folosit**, intensitatea și efectele loviturilor aplicate de vinovat, **zona corpului vizată** și consecințele cauzate, **inclusiv urmările ce se puteau produce și care au fost cauzele ce au împiedicat rezultatul infracțional**.

Prin urmare, la examinarea acestei cauze este important de clarificat datele care se referă la persoana vinovatului și la persoana victimei, precum și la relațiile dintre ele, la comportamentul inculpatului în timpul comiterii infracțiunii. Pe aceeași linie de considerente se amintește că, potrivit art.27 Cod penal, cât și reieșind din practica judiciară cu privire la cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.art.145-148 Cod penal), tentativa de infracțiune, este acțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul. Tentativa de omor poate fi o tentativă întreruptă (neterminată), dacă subiectul nu a putut să-și continue fapta, intervenind anumiți factori care l-au împiedicat să-și desfășoare mai departe activitatea infracțională.

Pentru delimitarea infracțiunii de tentativă de omor, de infracțiunea prevăzută la art.155 Cod penal, urmează să se țină seama de circumstanțele în care a acționat inculpatul și acțiunile premergătoare acestora, or în ipoteza amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, făptuitorul are posibilitatea reală să-și realizeze amenințarea și să săvârșească acțiuni concrete în direcția dorită, însă decide benevol să nu le săvârșească, deși are pentru aceasta toate condițiile favorabile.

Latura obiectivă a art.145 alin. (1) Cod penal, se realizează în scopul „lipsirii de viața a unei persoane”, iar **intenția de a lipsi partea vătămată de viață se materializează prin acțiunile inculpatului**.

Acestea fiind menționate Colegiul lărgit consideră pripită și lipsită de suport probatoriu concluzia instanțelor de fond care au menționat că „*prin probele prezentate nu s-a constatat intenția inculpatului de a comite anume infracțiunea de omor a părții vătămate, dar rezultă intenția inculpatului de săvârșire a amenințării cu omor*”, or atât instanța de fond cât și cea de apel nu au indicat care probe au format această convingere.

La fel instanța de apel nu a invocat din care considerente a respins argumentele procurorului invocate în apel referitor la netemeinicia concluziei instanței de fond privind necesitatea reîncadrării acțiunilor inculpatului din prevederile art.art.27, 145 alin.(1) Cod penal în cele ale art.155 Cod penal, or, apelantul a invocat motive clare și a indicat probe concrete (depozițiile martorilor I. Cărbunari, M. Hamurari și O. Pascal, raportul de expertiză medico-legală nr.503 din 24.07.2017), care în viziunea sa confirmă intenția inculpatului de a săvârși anume infracțiunea de „lipsire de viață a unei persoane”.

La acest capitol instanța de recurs ține să menționeze că, potrivit jurisprudenței în cauzele penale similare, s-a statuat că intenția de a săvârși omorul se poate deduce din următoarele împrejurări de fapt: folosirea unor mijloace apte de a produce moartea, locul sau regiunea corporală unde s-au aplicat loviturile ori asupra căreia s-a acționat, numărul,

intensitatea și repetabilitatea loviturilor ori a altor acte de violență exercitate asupra victimei, perseverența făptuitorului în exercitarea violențelor, natura relațiilor dintre făptuitor și victimă anterioare săvârșirii faptei, particularitățile victimei. Împrejurările în cauză nu au relevanță în sine privite în mod individual sau invariabil, ci numai de la caz la caz și apreciate în ansamblu.

Din actele cauzei, se constată că inculpatul atacând partea vătămată, l-a izbit cu capul de zid, apoi i-a aplicat o lovitură cu cuțitul în regiunea gâtului, însă din motiv că partea vătămată a ferit capul într-o parte și l-a împins pe inculpat, acțiunile acestuia nu și-au produs efectul. Totodată, din declarațiile martorilor rezultă că Ig. Ursachi nu a continuat acțiunile sale, din motiv că a fost ținut de către Gh. Cărbunari.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr.503 din 24.07.2017, la I. Mocan au fost depistate excoriații la cap, care a fost produsă prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, precum și pe gât pe dreapta o plagă superficială cu axa orizontală, cauzată cu un corp tăietor – înțepător (f.d.15 vol. I).

Prin urmare Colegiul penal lărgit reține că, la judecarea apelului, instanța de apel urma să aprecieze raportul de expertiză medico-legală nr.503 din 24.07.2017 în coroborare cu declarațiile părții vătămate, martorilor M. Hamurari, I. Cărbunari, V. Pascari, din care rezultă că inculpatul nu doar a îndreptat cuțitul în direcția lui I. Mocan (după cum a constatat instanța de fond), dar și a întreprins acțiuni concrete aplicând cu acest cuțit o lovitură în regiunea gâtului, organ vital.

În continuare instanța de recurs apreciază ca fiind prematură și pripită concluzia instanțelor de fond prin care s-a menționat „*martorii audiați în instanța de judecată nu au indicat cu certitudine că inculpatul a cauzat plaga respectivă părții vătămate, deoarece nici un martor nu a indicat direct că a văzut momentul când inculpatul Ig. Ursachi ar fi cauzat aceste leziuni*” or faptul că inculpatul în momentul în care l-a atacat pe I. Mocan avea în mână un cuțit a fost confirmat de martorii oculari M.Hamurari și I. Cărbunari, iar partea vătămată a relatat în ce circumstanțe i-a fost cauzată plaga depistată în regiunea gâtului. Or, instanțele atunci când constată lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor constitutive ale infracțiunii incriminate, urmează să-și argumenteze poziția prin prisma tuturor probelor acumulate, dându-le o apreciere multilaterală și obiectivă, fără a omite să se expună asupra unora și fără a se eschiva sau denatura conținutul altora.

Tot aici, instanța de recurs mai menționează că motivele și metodele infracțiunii săvârșite prin omor au o importanță deosebită pentru aprecierea corectă a celor săvârșite și pentru stabilirea pedepsei, instanța de apel urmează să clarifice în toate cazurile aceste circumstanțe și să le indice în decizie. Mai mult, în contextul dat, Colegiul penal lărgit mai specifică că, pentru corectitudinea judecării prezentei cauze este important de a analiza minuțios toate probele acumulate la caz. Or, aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal. Aprecierea probelor după intima convingere se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele, complet și obiectiv. Principala problemă pusă în discuție pe o cauză penală este vinovăția persoanei trimisă în judecată în raport cu faptele pentru care aceasta este acuzată. În cauza de față problema vinovăției este determinată de existența sau inexistența intenției inculpatului de săvârșire a infracțiunii de omor a părții vătămate.

Analizând decizia instanței de apel, Colegiul penal lărgit constată că, în conținutul acesteia lipsește analiza și aprecierea probelor, și aceasta suferă de insuficiență în partea motivării soluției.

Rezumînd cele menționate supra, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, încadrarea juridică corectă a acțiunilor inculpatului, să verifice și aprecieze conform prevederilor art.101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și în concluziile sale să descrie probele puse la baza învinuirii imputate lui Ig. Ursachi și să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată.

Generalizând cele menționate, Colegiul penal lărgit constată că erorile procesuale admise de către Curtea de apel cad sub incidența prevederilor art.427 alin.(1) pct.6) și 12) Cod de procedură penală și nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fapt și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărîrii judecătorești.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate și examinate în instanța de fond, să le dea o apreciere corespunzătoare cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, inclusiv și referitor la încasarea cheltuielilor judiciare și ținînd cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui ***Ursachi Igor*** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată la 16 mai 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Nadejda Toma

Victor Boico